

Elita Lazda

Ласкаво просимо¹: par 15.starptautisko Krimas konferenci “Bibliotēkas un informācijas resursi mūsdienu zinātnes, kultūras, izglītības un biznesa pasaulē” 2008.gada 7.–15.jūnijā Sudakā

Jau 15.gadus Krimas starptautiskās konferences organizē Krievijas Valsts publiskā tehniskā bibliotēka (Maskava) (*Государственная публичная научно-техническая библиотека России (Москва)*), kā līdzorganizētājus pieaicinot dažādas Krievijas federālās aģentūras, Ukrainas un citu valstu starptautiskās organizācijas, piemēram, Starptautisko Bibliotēku informācijas un analītikas centru no Vašingtonas (*International Library Information and Analytical Center (Washington, USA)*). Krimas konferences kļuvas par vienu no lielākajiem un populārākajiem starptautiskajiem forumiem bibliotēkzinātnē. Pēc nozīmes un aktualitātes bibliotekāri tās ierindo aiz tādiem zināmiem saietiem kā ikgadējās Starptautiskās bibliotēku asociāciju un institūciju federācijas (*International Federation of Library Association and Institution, IFLA*) un Amerikas Bibliotēku asociācijas (*American Library Association, ALA*) konferencēm. Krimā pulcējas ne tikai lielāko pasaules nacionālo bibliotēku vadītāji un vadošie speciālisti, bet arī informācijas tehnoloģiju ražotāji, grāmatizdevēji, poligrāfijas speciālisti, zinātnieki, kultūras un izglītības darbinieki, kā arī datubāzu veidotāji. Konferencēs tiek aplūkoti mūsdienu tehnoloģiju izstrādes un izmantošanas jautājumi, jaunu pakalpojumu iespējas. Nozīmīgu vietu programmā ieņem informācijas politikas strukturēšana un pieejamība, kā arī zinātnes un izglītības jautājumi.

Krimas pussalas karte

Krimas konferences vēsture

Pirmā konference notika 1994.gadā Ukrainas pilsētā Eipatorijā (*Евпатория*). Tajā piedalījās 218 dalībnieki no 16 valstīm. 10.konferences “Krima”, kas arī noritēja Sudakā, dalībnieku skaits bija pieaudzis 8 reizes un pārsniedza 1750 cilvēkus. Savukārt 15.starptautiskais saiets pulcēja 2000 dalībniekus no 40 valstīm (2).

2008.gada konferences programma piedāvāja vairāk nekā 60 dažāda veida pasākumus, tai skaitā 15 sekciju sēdes, “apaļos galdu”, seminārus, jaunu projektu un izdevumu demonstrēšanu. Konferencēs tika nolasīti vairāk nekā 500 referāti.

Viens no Krimas konferences stūrakmeņiem ir pēckonferences neformālā saskarsme, kas mierīgā atmosfērā ļauj risināt problēmas. Daudzi konferences dalībnieki atzīst, ka tieši tādēļ apmeklēja šo konferenci, pat dzirdēta frāze “dzīvo no Krimas līdz Krimai”.

Krimas konferences akcenti

Galvenais 2008.gada akcents — arhīvu informācijas brīvpiekļuve, bibliotēku resursu sistēmu un tīklu integrācija, interneta loma bibliotēku pakalpojumu uzlabošanā, autortiesību jautājumi, elektronisko bibliotēku funkcionalitāte.

Krimas konferencēs galvenokārt akcentēti izglītības komponenti: bibliotēku un izglītības darbinieku profesionālās sagatavošanas jaunākie kritēriji, lietīšķās nodarbības automatizācijā, informācijas klasificēšanā.

IFLA stratēģiskais padomnieks Hāgā (Nīderlande) **Stjuarts Hamiltons** (*Stuart Hamilton*) ziņojumā “IFLA trīs pilāri un sabiedrības interešu aizstāvības principi bibliotēku darbībā” iepazīstināja ar IFLA jaunajām nostādņām sabiedrības interešu aizstāvībā, principiem un programmu. Referents komentēja Neatkarīgo Valstu Savienības (NVS) bibliotēku pašreizējo situāciju starptautiskā skatījumā un iezīmēja bibliotēku darba nākotnes vīzijas demokrātijas un sociālo statusu maiņas apstākļos, akcentējot lokālās sadarbības iespējas bez ārvalstu partneru piesaistīšanas, taču ievērojot starptautiskos sadarbības principus.

Amerikas Bibliotēku asociācijas eksprezidents **Moriss Frīdmens** (*Maurice J. Freedman*) dalījās pieredzē par **bibliotēkāju, informācijas un arhīvu darbinieku darba samaksu, jautājot bibliotēkāju sabiedrībai, vai viņi strādā mīlestības vai naudas dēļ.**

M.Frīdmens analizēja bibliotēku, informācijas centru un arhīvu darbinieku piesaistīšanas un notu-

Kafijas pauze starp darba sesijām

V.Mazulis iezīmēja LAB un citu nozīmīgu projektu digitalizēšanas aizsākumus, šodienas digitalizācijas pamatproblēmas un nākotnes mērķus. Tika analizēta LAB dalība Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas "Letonica" veidošanā, autortiesību aspekti digitalizēšanas procesā un LAB sadarbība ar autortiesību administrācijām. J.Ezers apskatīja projekta *Minerva*, kas tika veikts 2002.gadā Itālijas Kultūras ministrijas vadībā, galvenos principus. Projektā iesaistītie daudzu Eiropas Savienības dalībvalstu pārstāvji mēģināja saskaņot kultūras satura digitalizācijas iniciatīvas, datu saglabāšanas, metadatu veidošanas rekomendācijas un vadlīnijas. Galvenais projekta mērķis — koordinēt nacionālās programmas, izveidot kopēju pieeju un metodoloģiju Eiropas kultūras materiālu digitalizācijā. *Minerva* projektā darbojās vairākas specializētas darba grupas.

J.Ezers informēja par Eiropas kultūras mantojuma ciparošanas iekļāvumu e-Eiropas rīcības plānā, analizēja 2001.gada Lundas principus un rīcības plānu, kas noteica bibliotēku satura digitalizēšanas vadlīnijas.

LAB direktors vietnieks krājuma digitalizācijas jautājumos V.Mazulis:
"Pie mums tās ir jau digitalizējamas vērtības, bet te, Krimā..."

LU Komunikācijas zinātnes doktorante **Maira Dudareva** pievērsās **digitālo attēlu indeksēšanai**. Attēls ieņem arvien lielāku lomu daudzās dzīves jomās, attīstās digitālā fotogrāfija. Tas rada nepieciešamību attēlus analizēt un strukturizēt, noteikt meklēšanas kritērijus, līdz ar to nodrošinot to optimālu saglabāšanu. Semiotika ir viena no analītiskajām iespējām vērtēt fotogrāfiju. Izmantojot pasaulē atzītu semiotikas pētnieku teorijas, M.Dudareva sniedza ieskatu foto aģentūru, bibliotēku, arhīvu un muzeju fotogrāfiju datubāzēs. Fotogrāfiju indeksēšana galvenokārt notiek faktogrāfiskā līmenī, t.i., fotogrāfijas tiek aprakstītas, izmantojot redzamo cilvēku personvārdus un priekšmetus. Apkopotā informācija rāda, ka nepieciešams attīstīt fotodokumenta indeksēšanas metodiku un padziļināti pētīt un precizēt fotogrāfiju meklēšanas kritērijus.

LUB darbinieces **Mārīte Saviča, Anete Zasa** un **Vēsma Klūga** iepazīstināja ar LU vēsturi un LUB tapšanu. M.Saviča raksturoja **spilgtākās attīstības tendences LUB**, A.Zasa apskatīja **augstākās izglītības prasības**, bet V.Klūga piedāvāja ielūkoties **bibliotēkas nākotnes vizijās**.

Ekspozīcija "Bibliotēkārās sistēmas, informācijas un izdevējdarbības sistēmas"

Konferences ietvaros tika organizēta milzīga ekspozīcija, kurā piedalījās vairāk nekā 60 pasaules lielākās bibliotēkas, izdevniecības, informācijas tehnoloģiju kompānijas un citas organizācijas.

Sabiedrības vispārēju interesi izraisīja LNB un *Exigen Services Latvia* pārstāvju kataloga kartīšu digitalizēšanas risinājums. Unikālā kopprojekta rezultātā izstrādāta *Retro Web 3.0* katalogu digitalizācijas sistēma, kas ļauj pārveidot kartītes elektroniskā formātā. *Retro Web 3.0* analoga pasaulē šobrīd nav.

Kartīšu digitalizēšana notiek vairākās pakāpēs. Vispirms kartītes skenē, tad sistēma iegūto informāciju konvertē un atpazīst tekstu. Nobeigumā aizpildāmi kartītes informācijas lauki un apstiprināma fiksētā informācija. Tā kā informācija sistematizēta starptautiskajā katalogizācijas formātā *MARC*, ziņas par dokumentiem var pieprasīt arī no citām sistēmai pievienotajām bibliotēkām, ieskaitot ASV Kongresa bibliotēku un Krievijas Valsts bibliotēku. Īpašā tīmekļa saskarne ļauj ne tikai meklēt informāciju, bet arī apstrādāt to no jebkura internetpiekļuves datora (1).

Izstādē varēja iepazīties arī ar Krievijas kompāniju *АЛТЕ СОФТВЕР*, kura ir Krimas konferenču ekspozīcijas tradicionālā dalībniece. Tā sniedz dažādus pakalpojumus informācijas tehnoloģijās. Kompānijas personāla pamatsastāvs — Sankt-Pēterburgas Valsts Elektrotehniskās universitātes aspiranti. Šogad kopā ar Ukrainas kompāniju *ПИРИТ Системс Украина* tā iepazīstināja ar jaunāko skenēšanas tehnikas paraugu — *ATIZ BookSnap*, kas bibliotēkārājam sabiedrībai tika demonstrēts pirmoreiz. Līdz šim Krievijas augstskolas un nelielās reģionālās bibliotēkas tika iegādājušās *ATIZ BookDrive DIY*.

Grāmatu skeneri, kuru pamatā ir digitālā fotokamera, jau ir plaši pielietoti daudzās bibliotēkās, tādēļ izstādē piedāvātais produkts vairāk kalpoja kā dalīšanās pieredzē.

Dženoviešu cietoksnis — vieta, kur aizsākās pilsēta Sudaka

Piemēram, Ukrainas lielākās bibliotēkas, izmantojot ATIZ tipa skenerus, gada laikā spējušas digitalizēt liela apjoma 17.–18.gadsimta dokumentus. Šie skeneri ļauj iegūt augstas kvalitātes digitālās kopijas, nebojājot raritātes.

Savukārt Krievijas grāmatizdevēju kompāniju grupa "Omera-Л" izstādīja sērijas "Elektroniskie resursi bibliotēkās un izglītībā" jaunākās grāmatas. Šie izdevumi izraisīja lielu interesi NVS bibliotekāru, grāmatu tirgotāju un izdevēju vidū, jo tajos aplūkoti jautājumi kā bibliotēkām rīkot grāmatu iepirkumu konkursus, ievērojot likumu normas un lietišķo praksi. Izstādīta bija arī izdevniecības "Universitātes grāmata" jaunākā mācību literatūra, katalogi un žurnāli.

Ekspozīcijas laikā kompāniju grupa "Omera-Л" turpināja pirms sešiem gadiem aizsāktu akciju "Grāmatas un elektroniskie izdevumi — Krimas bibliotēkām", kuras mērķis — grāmatu par politiskām tēmām dāvināšana Krimas bibliotēkām. Šogad kompānija bibliotēkām uzdāvināja vairāk nekā 200 grāmatas, kā arī ekspozīcijas standā rīkoja loteriju, kā rezultātā vairāk nekā 20 bibliotēkas savā īpašumā ieguva šīs izdevniecības grāmatas.

Krimas pussala un pilsēta Sudaka eiropieša acīm

Krima ir Ukrainas Republikas kūrorts Melnās jūras piekrastē, kur atrodas iecienītas kūrortpilsētas: Jalta, Alušta, Sudaka, Feodosija, Eipatorija. 26 000 km² lielās pussalas rietumu un dienvidu pusi apskalo Melnā jūra, bet austrumu pusi — Azovas jūra un Sivašo līcis. Attālums no pussalas ziemeļu krasta līdz dienvidu krastam ir 95 km, no rietumu krasta līdz austrumu krastam — 325 km (3).

Krimas pussalā iedzīvotāju ir tikai nedaudz vairāk nekā Latvijā — apmēram

Sudakas pilsētas ielās

Dekors ar uzrakstu "Zudusi pasaule" pie ieejas Sudakas tirgū

DAŽĀDA INFORMĀCIJA • VEIKNI UN GRĀMATNIECIĀ • ĀRZEMĒS • AGĀJĪBA UN APĪRES • BEIĀNĀJINJĀUNIĒŠI BIBLIOTĒKĀS • KONFERENCES, SEMINĀRI, SANĀKSMES • DAŽĀDĀKĀJĀ DIGITALIZĀCIJĀ UN IZDEVĒJĀ • TĪKUMI, NOTIKUMI, PROBLĒMAS

2,5 miljoni, to sastāvs nevien-
dabīgs: krievi, ukraiņi, tatāri,
grieķi, armēņi. Valdošā reliģi-
ja — pareizticība, izplatās is-
lāms, ir reģistrētas musulma-
ņu kopienas un mošejas. Ofi-
ciālo valsts valodu — ukraiņu
— diemžēl dzird reti. Krimā ru-
nā arī tatāru valodā, kura klau-
sāma vēl retāk. Pārsvārā visur
saprot un runā krieviski. Lielā-
kā pilsēta Simferopole ir tikai
puse no Rīgas.

Ukraina, salīdzinot ar Lat-
viju, ilgus gadus pēc neatkarī-
bas atjaunošanas nespējot at-
brīvoties no sociālisma, ievē-
rojami atpalikusi attīstībā. Ce-
ļi vēl bedraināki nekā Latvijā,
mašīnas — galvenokārt ražotas
Krievijā, ne jaunākas par 10 gadiem. Mājas noplukušas,
privātmājām pilnīgi neizprotama arhitektūra un izvie-
tošanas ideja, rodas sajūta, ka tās uzbūvētas viena virs
otras, sakņu, puķu vai augļu dārzi pie mājām nav red-
zami. Sērijveida celtnes izskatās sašķiebušās, ar balko-
niem, kas "draud" uzgāzties uz galvas. Tomēr sāk izvēr-
sties jaunbūve. Maz pašapkalpošanās veikalu, tirdzniecī-
ba rit pagājušā gadsimta 80.gadu aprikojumā ar atse-
višķiem mūsdienīgiem atribūtiem.

Naudas vienība grivna (UAH), 1 grivna — 10 santī-
mu. Banku un valūtas maiņas punktu ir daudz. Naudu
grivnās var izņemt arī no bankomātiem ar Latvijas kre-
dīt karti.

Krimu dēvē par muzeju zem klajas debess. Reljefa
forma un gleznaino ainavu daudzveidība, kā arī klimats
tai piešķir neatkarīgu burvību. Gadiem ejot, Krima
mainās. Taču ir lietas, kuru nozīmīgums un skaistums
nemainās — jūra un saule ir paliekošas vērtības.

Netālu no Sudakas pilsētas ierīkots komplekss "Suda-
ka", kas bija konferences dalībnieku apmešanās vieta. 18
ha plašajā parka zonā ir vairākas monumentālas celtnes,
kas atrodas 50 līdz 200 metru attālumā no Melnās jūras.

Sudakas mikroklimats līdzinās Vidusjūras klimatam.
Priekšpusdienās viegls jūras vējš atnes naktī atdzisušās
jūras vēsumu, bet līdz ar saules rietu to nomaina silts,
saus un dzīvojošs Rožu ielejas un kalnu aromāta pie-
sātināts vējš, kas mazina vasaras karstumu.

Pēc 2006.gada datiem Sudakā dzīvo 14 800 cilvēku,
kas galvenokārt nodarbināti vīna un šampanieša ražot-
nēs, tūrisma jomā un rožu eļļas ražošanā (3).

Lai gan te mīt vairāku tautu pārstāvji, par trijām tau-
tām vērts pastāstīt sīkāk.

Krimas tatāri, krievi un ukraiņi

Tatāri ir Krimas pamattauta, un, pat neesot sociālan-
tropologam, redzams, ka tatāri sader ar dabas pamat-
ni. Pēdējie pāris gadsimti tatāriem nesuši daudz cieša-
nu, taču 1944.gadā, apsūdzot viņus kolaborācijā ar na-
cistisko Vāciju Otrā pasaules kara laikā, padomju vara
tatārus deportēja uz Uzbekiju un pat pēc rehabilitāci-
jas neļāva atgriezties tēvijā. Masu repatriācija sākās ti-

Barons Minhauzens ir arī Krimas leģenda

kai 20.gadsimta 80.gadu nogalē. Šobrīd tatāri veido ti-
kai desmito daļu no Krimas iedzīvotājiem un pārsva-
rā dzīvo laukos. Atgriešanos kavē vietējo varas iestāžu
neatsaucība, kā arī grūtības atrast mitekli un darbu. Par
spīti tam, katrā ciemā var redzēt tatāru jaunbūves. Lie-
lākos ciemos redzamas jaunas mošejas un tatāru karo-
gi plīvo pie sabiedriskām ēkām.

Krievu Krimā ir visvairāk — trīs piektdaļas pēc tautī-
bas un četras piektdaļas pēc valodas. To vairākums ie-
radās Padomju Savienības iekšpolitikas rezultātā, sa-
vukārt krievu valodas ziņā dominantā pastiprina atpūt-
nieki. Krievu valoda skan visur, informējošie uzraksti ir
krievu valodā, nav atmesti padomju laika nosaukumi:
ielas un nozīmīgākas iestādes vēl arvien lepni nes ko-
munistisko darboņu vārdus. Simferopolē aplūkojami
vismaz trīs Ļeņina pieminekļi.

Pēc oficiāliem statistikas datiem ceturtdaļa iedzīvo-
tāju ir ukraiņi, tomēr ukraiņu valodā runā labi ja desmi-
tā daļa no tiem. Ukraiņu valodā redzamas vien oficiālu
iestāžu izkārtnes un dažas reklāmas.

Pilsētas vēsture

Sudakas klostera bibliotēkā glabājas rokraksts, ku-
rā teikts, ka 212.gadā tika uzcelts Sugdeijas (Συγδευ) cie-
toksns. Arheoloģiskie izrakumi rāda, ka jau divus tūksto-
šus gadu pirms Kristus cilvēki te apmetušies uz dzīvi.

Pirmajā gadu tūkstoši pirms Kristus Sudaku pārņē-
ma tatāri, kurus var uzskatīt par Krimas pussalas abo-
rigēniem. Viņi galvenokārt nodarbojās ar zvejniecību,
zemkopību, lopkopību, podniecību un aušanu.

Tomēr pilsētas nosaukums (agrāk Sugdeja, tagad
— Sudaka) datējams tikai ar 212.gadu, un tas saistīts ar
irāņu valodas cilti alaniem, kas nonāca Krimā 2.–3.gad-
simtā pēc Kristus. Domājams, ka vārds "Sudaka" tulko-
jams kā "neuzveicams" vai "svēts".

Gadsimtu gaitā pilsētā valdījušas dažādas tautas un
ciltis: 6.gadsimtā Sudaka bija Bizantijas pārvaldībā, 8.gad-
simta vidū Sidagiosa (toreizējais nosaukums) nostiprināju-
sies kā nozīmīgs tirdzniecības un eparhijas² centrs.

11.gadsimtā pilsēta nokļuva polovcu pārvaldījumā un
kļuva par galveno tranzīta ostu Krimas pussalā, kam sekoja

ekonomiskais uzplaukums, jo te cauri vijās slavenais Zīda ceļš, kas savienoja Eiropu un Āziju. Cauri pilsētai plūda Indijas garšvielas, ziloņkauls, kašmirs, dārgakmeņi, Ķīnas zīds, Krievijas kažokādas, medus, vasks, brieža ragi, Ēģiptes un Sīrijas kokvilna un vīģes.

13.gadsimtā Sudaka nonāca Venēcijas Republikas pārvaldījumā un kļuva par Krimas koloniju, kurā ierīkota pat Venēcijas konsula rezidence.

1365.gadā pilsētai negaidīti uzbruka dženovieši, iekarojot arī blakus esošos 18 ciematus. Dženovieši nocietināja pilsētu, radīja Dženoviešu cietoksni, kas vēl šodien majestātiski paceļas virs Sudakas. Dženoviešu valdīšanas laikā Sudaka zaudēja savu spozmi, sākās tās ekonomiskais noriets, jo nu par favorītpilsētu Krimā kļuva Kafa (tagad — Feodosija).

1475.gadā agresīvā Osmaņu impērija ar Krimas tatāru atbalstu iekaroja Soldaju. Turku valdījuma 300 gadi bija pilsētas regresijas pēdējais piliens: no plaukstošas, bagātas un ietekmīgas pilsētas tā pārvērtās par vienu no turku nocietinājuma punktiem Krimā. Pilsētā tika sagrautas kristīgās baznīcas un klosteri.

Situācija mainījās 18.gadsimta beigās. Krievijas-tatāru kara (1768–1774) rezultātā Krimas pussala kļuva par Krievijas impērijas sastāvdaļu (4).

19.gadsimta beigās Sudakā bija 320 iedzīvotāji, kuri dzīvoja 90 mājās. Ap šo laiku pilsēta sāka veidoties par kūrortu, mainījās tās topogrāfiskais izvietojums, no Dženovas cietokšņa pārceļoties uz blakus esošo ieplaku.

Līdz 20.gadsimta sākumam Sudakā atpūtās ievērojamākie tā laika Krievijas iedzīvotāji. Pēc postošā Pirmā pasaules kara 1914.–1918.gadā un Krievijas revolūcijas 1917.gadā Sudakā palēnām sāka atjaunot vīnkopību un kūrortus. Nacionalizētajos īpašumos tika dibināti vīnkopības sovhozi, celti atpūtas nami, pansionāti, sanatorijas, tūristu bāzes. 1929.gadā Sudaka ieguva pilsētciemata statusu.

Otrā pasaules kara laikā (1939–1945) pilsēta tika nopostīta, jo tai pāri gāja vairākas smagas kaujas. Pirmie desmit pēckara gadi pagāja, atjaunojot pilsētu un lauksaimniecību. Ap 1960.gadu sākās intensīva celtniecība — pilsēta ieguva vaibstus, kādi tai saglabājušies līdz mūsdienām. 1982.gadā Sudakai piešķīra pilsētas statusu.

Šodien Sudaka ir Krimas Autonomā apgabala kūrortpilsēta (3).

Krimas konferences aizkulises

Dzīvojot Latvijā un dodoties ceļojumos pa Eiropu, daudzas lietas kļuvušas tik pašsaprotamas, ka neienāk prātā, ka tā var arī nebūt. Reģistrējoties kompleksā "Sudaka" pieprasīja atdot pasi, tās vietā izsniedza plastikātā ievietotu papīra gabaliņu, kas nēsājams līdz visu uzturēšanās laiku.

Kā teica LNB direktors Andris Vilks: "Te jāļaujas plūdumam. Jāpieņem lietas, kādas tās ir". Bet visu pēc kārtas.

19.gadsimta beigās no Dženoviešu cietokšņa Sudaka pārcelās uz blakus esošo ieplaku

Izkāpjot no lidmašīnas "Rīga–Simferopole", sejā iesiņās karsts gaiss. Rīgā pirms 2,5 stundām gaisa temperatūra bija ap +20 C°, bet Simferopolē — +30 C°.

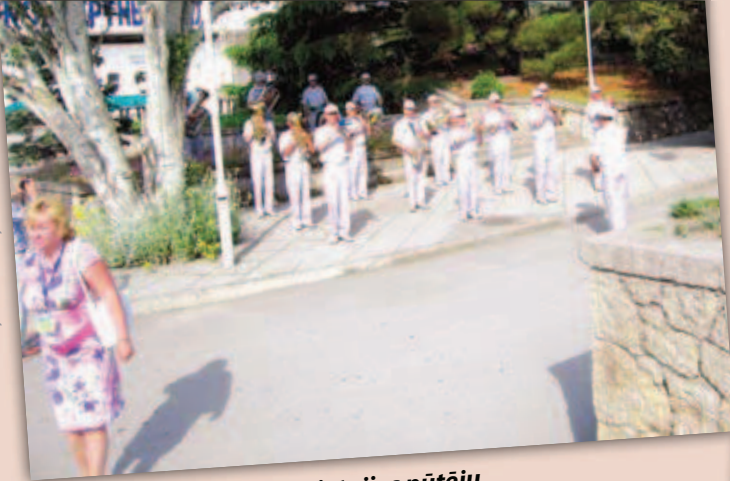
Pirmais kultūršoks gaidīja lidostā: nelielajā lidostas ēkā uz katrām 5 m² stāvēja nopietns un pēc izskata neviesmīlīgs muitnieks, robežsargs vai milicis. Atbraucējiem ienākot telpā, viņi sakustējās un kā lenkdami sāka staigāt svešiniekiem apkārt. Turpat satikām konferences rīkotāju pārstāvi, kas neiecietīgi lika aizpildīt pelēcīgi brūnganu papīra strēmeli — atļauju iziet caur kontrolvārtiem, lai nokļūtu Simferopolē, gan arī lai, atpakaļ braucot, nokļūtu tuvāk lidmašīnai, kas vedīs uz Rīgu. Kontrolvārtu nelielajā būceniņā bija jāpiestājas un jāraugās muitniekam tieši sejā. Uzraksts pavēlēja "Nesmaidīt!". Uzturēšanās atļauja tika iespiests zīmogs "Atļauts uzturēties" un norādīts uzturēšanās laiks.

Otrs kultūršoks: nokontrolēti, saņēmuši bagāžu, devāmies uz izeju. Atverot durvis, pretī steidzās milzīgs sagaidītāju pūlis, kas, izrādījās, gaidīja tieši mūs. Lomas sadalītas: cits caur citu izkliegdami cenas un ņērot aiz rokām, vīrieši piedāvāja aizvest, sievietes — izmitināt, kur vien vēlamies. Bet mums viņu pakalpojumi nebija vajadzīgi, jo Latvijas delegācijai paredzēts mikroautobusiņš, kas ved no Simferopoles uz 120 km attālo Sudaku.

Kompleksā "Sudaka" pie reģistrācijas ēkas pūtējorķestris lepni atskaņoja maršu pēc marša! Skaistās, gaišās formās, ar zelta tresēm un saulē mirdzošām taurēm! Skaisti. Interesanti. Negaidīti. Reģistrējāmie un centāmie ieskaidrot, ka mums nav pieņemams atdot pasi. Beigās tomēr bija jāpiekāpjas, jo arguments "tā dara visi un tā šeit ir jādara!" šķita neapgāžams, it sevišķi, ja to apstiprina kolēģi no Latvijas, kas Krimas konferencē piedalās ne pirmo reizi. Saņēmām necilo "papīra pasi", kurai bija "varens spēks" — to uzrādot, varēja tikt garām apsargam un no komendantas saņemt istabas atslēgas.

Konferences atklāšana bija pompoza. Dalībniekus uzrunāja konferences organizācijas komitejas priekšsēdētājs Jakovs Šraibergs (Яков Шрайберг). Uz skatuves nāca meitenes gaiši zilos huzāru tērpos un, skatot pūtējorķestrim, izsoļoja "ierindas skati". Svinīgā un oficiālā atklāšana ilga apmēram četras stundas.

Vakarā vēsturiskajā Dženoviešu cietoksnī notika konferences atklāšanas neoficiālā daļa. Vairāk nekā di-

Pie reģistrācijas ēkas izvietojies pūtēju orķestris, skaistās, gaišās formās, ar zelta tresēm un saulē mirdzošām taurēm

Meitenes gaiši zilos huzāru tērpos izsoļo "ierindas skati"

vas stundas konferences dalībniekiem tika rādīts muzikāli teatrāls uzvedums, kurā uzstājās konferences rīkotāji — lielāko Krievijas Federācijas bibliotēku darbinieki. Vakars noslēdzās ar uguņošanu.

Nākamais rīts nāca ar pārsteigumiem: visas sekcijas nevar apmeklēt jebkurš, dažās iekļūšana ir tikai ar īpašiem ielūgumiem, tā teikt, "VIP zona".

Mulsinoša situācija radās valodu jautājumā. Tika piedāvāts izvēlēties vienu no trijām darba valodām: ukraiņu, krievu vai angļu. Patiesībā konference noritēja tikai krieviski, piemēram, vienā no sesijām dalībnieku, kas sāka referēt angļiski (lai gan pieteikuma programmā bija norādīts, ka referāts būs angļiski), sekcijas vadītāji pārtrauca un lūdza runāt krieviski, jo neesot tulka.

Atzinīgi vārdi gan sakāmi par konferences organizētību. Ņemot vērā, ka dalībnieku bija pāris tūkstoši, kuri konferences laikā dzīvoja dažādos korpusos, lielā teritorijā, darba sesijas notika vairākās vietās vienlaicīgi — katram tika atgādināts, kur, kad un cikos jāreferē.

Austrumu kolēģi, uzzinot, ka esam no Latvijas, ar skaudību raudzījās uz mums un teica: "Jūs, Latvija, bibliotēku attīstībā un sasniegumos esat pirmie pasaulē!" Lai arī tas tā nebūt nav, bija lepnums un gandarījums, ka bibliotēku darbu tā vērtē valstīs, kur saule aust.

"Zudusī pasaule"

Nenoskaidrojām, kādēļ uzraksts "Zudusī pasaule" novietots pie ieejas Sudakas tirgū, taču sākām to izmantot kā moto, lai raksturotu Krimas pussalā pieredzēto.

Konferences dalībniekus uzrunā Starptautiskās konferences "Krima" organizācijas komitejas priekšsēdētājs, Elektronisko bibliotēku un jauno informācijas tehnoloģiju lietotāju un izstrādātāju Starptautiskās asociācijas prezidents, Krievijas Federācijas Valsts zinātniski tehniskās publiskās bibliotēkas ģenerāldirektors, Krievijas bibliotēku asociācijas viceprezidents, Krievijas Federācijas Nopelniem bagātais kultūras darbinieks, profesors Jakovs Šraibergs

Visur bija redzami apsargi, kuru uniformas rotāja uzraksts *Милиция*³ vai *Security*⁴. Viņi pieprasīja uzrādīt "papīra pasi", ja tā nebija uzkārtā kaklā. Ar laiku pierādām. Kopumā ņemot, attieksme pret ārzemniekiem bija vēlīga (arī no vietējo iedzīvotāju puses). Iespējams, tādēļ, ka visur bija redzami kārtības sargi, noziedzības līmenis šķita zemāks nekā Latvijā.

Maltītes notika skaistā, baltā, 50 m attālu no jūras, kolonnām apvītā celtnē "Konsuls". Bija manāms 1950.–1960.gadu šarms, kad reprezentatīvām celtnēm apdarē un interjerā nekas netika žēlots. Marmora grīdas, no griestiem līdz grīdai — spoguļi greznos, zeltītos rāmjos, grīdas klāja sarkani paklāji. Mūsdienīgākais akcents — mākslīgie ziedi. "Konsuls" pārsteidza ar savu majestātiskumu, varenumu un ārišķīgo skaistumu. Tualetē moderna izlietne, gaumīgs spogulis, mākslīgie ziedi, taču ierastā fajansa poda vietā — caurums grīdā! Sudakā šāda "tipa" tualetes ir ikdienišķs ierīkojums, tādas pat esot vietējo iedzīvotāju mājās.

Varētu jau īpaši nepieminēt ēdināšanu trīs reizes dienā, ja tā katru reizi nenestu izbrīnu. Pie viena galdīņa sēdēja 4 cilvēki, bet brokastīs pasniedza 2 kafijas un 2 tējas. Apkalpotājs bija gana izbrīnīts, ka visi 4 cilvēki vēlējās kafiju. Katru rītu servēja divas šķīstošās kafijas paciņas četriem cilvēkiem. Sapratām, kādēļ konferences Krievijas dalībnieki ieradās uz brokastīm ar savām krūzītēm un savu KAFIJU. Papildu šķīstošās kafijas paciņa maksāja 30 grivnas (Ls 3).

Vakarā devāmies promenādē gar jūras malu. Tā ir gara iela, ar kafejnīcām, veikaliņiem, dažādām izklaidēm, soliņiem un panīkušiem apstādījumiem — Sudakas galvenās — Leņina ielas turpinājums gar jūras malu. Kaut kas līdzīgs Jomas ielai Jūrmalā. Tā pievilka kā magnēts, gribējās "pamielot" acis ar spilgtajām izkārtņēm, ieiet kādā krodziņā — to daudzveidība bija ap-

Latvijas delegācijai maltītes notika skaistā, baltā, 50 metrus no jūras attālā, kolonnām apvītā celtņē "Konsuls". (No kreisās: LNB Bibliotēku attīstības institūta Bibliotēku konsultatīvā centra galvenā bibliotekāre Dženija Dzirkale-Maļavkina un LU doktorantes Elita Lazda un Maira Dudareva

brīnojama. Sākot no absolūti vienkāršas čebureku⁵ ēstuve līdz izsmalcinātai turku kafejnīcai. Interesi izraisīja Ukrainu sēta *Хумок*, kas iekārtota kā ukraiņu viensēta ar šovbizensa elementiem: striptīzu, viktorīnām, kopīgām spēlēm un dejošanu visiem kopā — vienā apļī. Citā kafejnīcā uzstājās saksofonists krāsainā mākslīgās miglas mutulī, viņu centās pārspēt pretī esošā "a la⁶ Paris" ermoņikas skaņas. Pie katras kafejnīcas strādāja "aicinātāji", kas garāmgājējus centās pierunāt iegriezties tieši te. Tērpti ukraiņu vai krievu tautas tērpos, vai vienkārši sporta tērpa biksēs un baltos kreklos, ar piekārtiem eņģeļa spārniem. Piedāvātie ēdieni — no nacionālās virtuves līdz pat japāņu suši. Tomēr bija jābūt uzmanīgam, jāpievērš uzmanība pasūtījuma cenai. Piemēram, ēdienkartē bija uzrādīta cena par 100 gramiem uz oglēm ceptai gaļai vai storei, bet atnestā porcija varēja pat pārsniegt 500 gramus. Tātad jārēķinās, ka būs jāmaksā 5 reizes vairāk nekā iecerēts.

Sabiedriskais transports palika atmiņā ar "vēstures smaržu" un dīvainajiem uzrakstiem, kas domāti pasažieriem. Piemēram, Jelgavas mikroautobusiņi "Latvija" un Ungārijas vecie, sarkanie IKARUS ar melniem dūmu mākoņiem no izpūtēja. Biļetes tur pārdod autobusa vadītājs, pensionāriem (pensijas vecums — no 55 gadiem sievietēm un 60 gadiem — vīriešiem) un pirmsskolas bērniem braukšana bez maksas, pārējiem — 1,5 grivas (apmēram 15 santīmi). Uzraksti vēsta: "Vadītājs nav astoņkājis", "Samaksāji par braucienu — sēdi mierīgs", "Saulspuķu sēklas ēdiet ar visu čaumalu", "Es nezinu, kur tev vajag izkāpt".

Kalni un zemesragi, līči un grotas ir kaut kas neparasts, kas atdzīvina iztēli. Grūti ticēt, ka to radījusi vien daba, nevis kāds izdomas bagāts pasaku milzis. Piemēram, kalni Kuškajs (krieviski — *Куш-Кая*)⁷ un Kobakajs (krieviski — *Коба-Кая*)⁸ starp pilsētām Sudaku un Novij Svet pieņēmuši putna izskatu. Sena leģenda vēsta, ka reiz dzīvojuši divi brāļi — Vanags un Ērglis. Nekad

nestrīdējušies, bijuši piemērs visiem ļaudīm. Kādu dienu tomēr sastrīdējušies. Leģenda klusē par strīda iemeslu, bet dievi sadusmojušies un pārvērtuši tos par diviem kalniem, kas līdzinās putniem, kuri skatās katrs uz savu pusi (4). Abi "klinšu putni", kas, spārniem apklāvuši jūras līci, ar garajiem knābjiem dzer jūras ūdeni, kā arī nebeidzamās kalnu virsotnes tālumā — aicina te atgriezties vēlreiz un vēlreiz...

Krimā pavadītais laiks, neraugoties uz kultūršoku un vairākām jau aizmirstām un neizprotamām lietām, bija profesionāli piesātināts, saules apspīdēts, smaržojošs pēc neticami zilzaļās Melnās jūras.

"Krimas" konference katru gadu dalībniekiem sniedz neparastas idejas, spilgtus kreativitātes piemērus, inovācijas un stimule bibliotēku darbā ieviest drosmīgus lēmumus. Kas vien var būt neparasts galvenokārt NVS bibliotēku darbā — interesantas idejas, inovācijas informācijas tehnoloģijās, neparastas un aizraujošas profesionālas tikšanās — to visu var pieredzēt Krimas konferencē, un atliek vien secināt, ka bibliotekāri ir īsti profesionāļi, pārsteidzoši radoši un talantīgi cilvēki.

Izmantotie informācijas avoti

1. **Lubiņa, Digne.** *Latvijas Nacionālā bibliotēka un Exigen Services Latvia pārstāvji starptautiskā konferencē iepazīstinās ar risinājumu bibliotēkas kartīšu digitalizēšanai* [tiešsaiste]. Exigen Services. New Generation Application Outsourcing [skatīts 2008.g. 20.aug.]. Pieejams: http://www.exigenservices.lv/?m_id=96&i_id=1&pub_id=781
2. **Носов, С.** *Юбилейная Международная конференция "Крым-2008"* [tiešsaiste]. Университетская книга [skatīts 2008.g. 20.aug.]. Pieejams: http://ubook.ru/nomera/n5_2008/Shraiberg.doc
3. **Судак** [tiešsaiste]. Туристическая компания "Киевский Спутник" [skatīts 2008.g. 20.aug.]. Pieejams: http://sputnik.kiev.ua/catalog/index.php?turs=17&id_c=31&id_s=106
4. **Трона Голицына** [tiešsaiste]. Геокашинг [skatīts 2008.g. 20.aug.]. Pieejams: <http://www.geocaching.su/?pn=101&cid=1790>

(Elitas Lazdas un Ivara Indāna foto)

- 1 No ukraiņu val. — 'Laiņi lūdžam!'
- 2 Pareizticīgās baznīcas administratīvi teritoriāla vienība, bīskapa pārzīnā esošs apgabals.
- 3 No krievu val. — 'milicija'.
- 4 No angļu val. — 'drošībasnieks'.
- 5 No tatāru val. — čyг 'gaļa' + bōrāk 'pirādziņš' — austrumnieku ēdiens — salīdzinoši liels jērgaļas pirādziņš. Čeburekiem tradicionāli izmanto cietu miklu, ko iejauc no miltiem un ūdens, pieberot sāli. No 1 mm biežumā izvēlētās miklas loksnes izgriez ap 12–15 cm lielus apļus. Uz katra apļa puses liek maltas, vircotas jērgaļas pildījumu, pārsedz ar otru pusi un sastiprina malas, kas iepriekš apziestas ar olu. Pūsmēness formas pirāgus fritē.
- 6 No franču val. — 'ka'; 'kā', '(tādā) veidā, stilā'.
- 7 No tatāru val. — 'vanags'.
- 8 No tatāru val. — 'ērglis'.

